

POVEZANOST REZULTATA NA WISCONSIN TESTU RAZVRSTAVANJA KARATA S INTELEKTUALNIM FUNKCIJAMA U SKUPINAMA SHIZOFRENIH OSOBA I OSOBA S LEZIJAMA MOZGA

18TH

PSYCHOLOGY DAYS IN ZADAR
DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY • UNIVERSITY OF ZADAR

24. - 26. MAY 2012.

Slavka Galić

Opća županijska bolnica Požega
slavka.galic@po.t-com.hr

&

Anita Vulić-Prtorić
Odjel za psihologiju
Sveučilište u Zadru

UVOD

Deficiti izvršnih funkcija često se povezuju sa shizofrenijom i organskim oštećenjem mozga. Jedan od najčešće primjenjivanih testova u utvrđivanju ovih deficita jest Wisconsin test razvrstavanja karata. Nema, međutim, istraživanja koja se bave povezanošću rezultata na ovom testu s postignućem na ljestvici inteligencije, a što je izuzetno važno za interpretaciju rezultata ovog testa i razumijevanje u kojoj mjeri intelektualne funkcije mogu olakšati (ili otežati) izvođenje zadataka za procjenu izvršnih funkcija, kakve uključuje Wisconsin test razvrstavanja karata.

ISPITANICI

U istraživanje je uključeno 55 osoba s dijagnozom shizofrenije i 55 osoba s lezijama mozga koje su psihologijski ispitivane u jednoj općoj bolnici. Skupine su ujednačene po dobi, obrazovanju i kvocijentu inteligencije (tablica 1). U skupini shizofrenih osoba bilo je 27 muškaraca i 28 žena a među osobama s lezijama mozga 41 muškarac i 14 žena, pa su ove razlike uzete u obzir pri obradi rezultata (izračunate su odvojeno korelacije za svaku skupinu).

Tablica 1. Dob, spol, obrazovanje i IQ shizofrenih osoba (N=55) i osoba s oštećenjem mozga (N=55)

Skupina	Dob		Spol		Obrazovanje		IQ	
	M	sd	M	Ž	M	sd	M	sd
Shizofrene osobe	39,3	8,92	27	28	11,61	2,39	96,5	10,97
Osobe s organskim oštećenjima	40,35	12,97	41	14	11,38	2,21	97,2	12,06

Tablica 3. Korelacije između rezultata na WCST i VIQ, NIQ i IQ u skupini osoba s organskim oštećenjem mozga (N=55)

WCST	VIQ	NIQ	IQ
Pokušaji	-0,38**	-0,21*	-0,34**
Broj ispravnih odgovora	0,09	0,18	0,13
Pogreške	-0,45**	-0,32*	-0,46**
Perseverativni odgovor	-0,52**	-0,35*	-0,49**
Perseverativne pogreške	-0,53**	-0,35**	-0,50**
Postotak neperseverativnih pogrešaka	-0,12	-0,18	-0,18
Konceptualna razina odgovora	0,29*	0,25*	0,29*
Dovršene kategorije	0,38**	0,23	0,32*
Pokušaji	-0,34*	-0,25*	-0,33*
Neuspjeh održ. udešenosti	-0,09	-0,01	-0,04

CILJ

Cilj ovog istraživanja je ispitati povezanost između rezultata na Wisconsin testu razvrstavanja karata (WCST) s rezultatima na Wechslerovoj ljestvici inteligencije (WB II) kako bi se vidjelo je su li odstupanja na testu konceptualnog mišljenja i izvršnih funkcija nezavisna ili su povezana s općim kognitivnim oštećenjem u shizofrenih osoba i u osoba s lezijama mozga.

PROBLEM

Utvrđiti postoji li značajna povezanost između rezultata na WCST i WB II u skupinama shizofrenih osoba i osoba s organskim oštećenjem mozga.

INSTRUMENTI

U radu su korišteni: **Wisconsin test razvrstavanja karata (WCST)** i **Wechsler-Bellevue ljestvica inteligencije (oblik II, WB II)**.

WCST jedan je od najčešće korištenih testova za procjenu izvršnih funkcija zbog toga što uključuje planiranje, pretraživanje, korištenje povratnih informacija iz okoline kao smjernice za usmjeravanje vlastitog ponašanja prema određenom cilju. Sastoji se od 4 podražajne karte i 128 karata za razvrstavanje koje ispitanik razvrstava po određenom principu koji otkriva na osnovi povratne informacije od ispitivača.

WB II je najčešće korištena ljestvica za ispitivanje inteligencije kod nas, na osnovi koje je moguće odrediti verbalni kvocijent inteligencije (VIQ), neverbalni kvocijent inteligencije (NIQ) i ukupni kvocijent inteligencije (IQ).

POSTUPAK

Testovi su primijenjeni u sklopu psihodijagnostičke procjene osoba sa shizofrenijom i osoba s organskim oštećenjima mozga po standardiziranoj proceduri opisanoj u priručnicima.

Tablica 2. Korelacije između rezultata na WCST i VIQ, NIQ i IQ u skupini shizofrenih osoba (N=55)

WCST	VIQ	NIQ	IQ
Pokušaji	-0,52**	-0,46**	-0,56**
Broj ispravnih odgovora	0,21	0,27*	0,27*
Pogreške	-0,50**	-0,50**	-0,57**
Perseverativni odg	-0,43**	-0,50**	-0,52**
Perseverativne pogreške	-0,41**	-0,52**	-0,53**
Postotak neperseverativnih pogrešaka	-0,21	-0,03	-0,14
Konceptualna razina odgovora			
	0,32*	0,36**	0,38**
Dovršene kategorije	0,38**	0,41**	0,44**
Pokušaji	-0,13	-0,27**	-0,24
Neuspjeh održ. udešenosti	-0,08	-0,01	-0,03

RASPRAVA

Rezultati pokazuju značajnu umjerenu negativnu povezanost između rezultata na WB II (VIQ, NIQ, IQ) i ukupnog broja pokušaja, broja pogrešaka, perseverativnih odgovora i perseverativnih pogrešaka na WCST-u, te pozitivnu povezanost između rezultata na WB II i broja dovršenih kategorija i konceptualne razine odgovora na WCST u skupini shizofrenih osoba (tablica 2). Isti smjer povezanosti, iako uz nešto niže (ali značajne) vrijednosti korelacija nađen je i u skupini osoba s lezijama mozga (tablica 3). Broj pokušaja potrebnih za slaganje prve kategorije u skupini shizofrenih osoba povezan je značajno jedino s NIQ, dok je u skupini osoba s lezijama mozga povezan značajno i s VIQ, NIQ i IQ, iako su vrijednosti korelacija razmjerno niske. Postotak neperseverativnih pogrešaka i neuspjeh da se održi udešenost nisu značajno povezani s rezultatima na WB ni u jednoj skupini.

Kako se radi o korelacijskom istraživanju to nije moguće izvoditi zaključke o uzročno-posljedičnim vezama. Moguće je da niže intelektualne funkcije koje su povezane i s misaonom nefleksibilnošću vode do npr. većeg broja perseverativnih odgovora i niže konceptualne razine odgovora na WCST. Ne može se, međutim, isključiti mogućnost da oštećenja izvršnih funkcija koja se manifestiraju i kroz sklonost perseverativnom odgovaranju i nižoj konceptualnoj razini na WCST imaju za posljedicu sniženu učinkovitost na zadacima na ljestvici inteligencije. Iako je nejasno što je uzrok, a što posljedica, ovi rezultati nedvojbeno upućuju na potrebu da se pri interpretaciji rezultata WCST-a vodi računa o rezultatima na ljestvici inteligencije.

S druge strane, rezultati pokazuju da broj neperseverativnih pogrešaka i neuspjeh da se održi udešenost pri izradi zadataka nisu povezani s rezultatima na ljestvici inteligencije. U ove dvije skupine sudionika bilo je razmjerno malo onih koji su imali veći broj neuspjeha da se održi udešenost, što je moglo voditi ovakvom obrascu rezultata. Neperseverativne pogreške ne predstavljaju specifični pokazatelj izvršnih funkcija nego su prije odraz pomanjkanja konzistentne kognitivne strategije pri rješavanju zadatka.

ZAKLJUČAK

Postoji značajna negativna povezanost između rezultata na WB II i ukupnog broja pokušaja, broja pogrešaka, perseverativnih odgovora i perseverativnih pogrešaka na WCST-u u skupini shizofrenih osoba i osoba s organskim oštećenjem mozga.

Utvrđena je značajna pozitivna povezanost između rezultata na WB II i broja dovršenih kategorija, te rezultata na WB II i konceptualne razine odgovora na WCST u obje skupine sudionika. Postotak neperseverativnih pogrešaka i neuspjeh da se održi udešenost nisu značajno povezani s rezultatima na WB ni u jednoj skupini.